Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19130

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i (ÇSDÖ), orijinal ad? **Childhood Health Assessment Questionnaire (CHAQ)** olan ve kronik hastal?klar?, özellikle **Jüvenil ?diyopatik Artrit (J?A)** gibi romatizmal rahats?zl?klar? olan çocuklar?n fonksiyonel durumlar?n? ve sa?l?kla ilgili ya?am kalitelerini de?erlendirmek amac?yla kullan?lan bir ölçüm arac?n?n Türkçe **uyarlamas?d?r**. Bu uyarlama çal??mas?, Huri Özdo?an ve meslekta?lar? taraf?ndan 2001 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, çocuklar?n günlük ya?am aktivitelerinde (giyinme, yürüme, hijyen vb.) kar??la?t?klar? zorluklar? ölçerek, hastal???n neden oldu?u k?s?tl?l?k düzeyini objektif olarak belirlemeyi hedefler.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i, CHAQ, CHQ, Jüvenil ?diyopatik Artrit, J?A, Ya?am Kalitesi, Fonksiyonel Durum, Romatoloji, Uyarlama.

Yazarlar

Huri Özdo?an, Nicolino Ruperto, Özgür Kasapçopur, Adnan Bakkalo?lu, Nurten Ar?soy, Seza Özen, U?ur U?urlu, Engin Ünsal, Murat Meliko?lu.

Amaç

Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i'nin temel amac?, **Jüvenil ?diyopatik Artrit** (J?A) ba?ta olmak üzere kronik romatizmal hastal?klar? olan çocuklar?n ve ergenlerin fiziksel fonksiyon ve sa?l?k durumlar?ndaki de?i?imleri standart bir yöntemle izlemektir. Bu ölçek, hem klinik çal??malarda tedavi etkinli?ini de?erlendirmek hem de bireysel hasta takibinde fonksiyonel k?s?tl?l???n ?iddetini belirlemek için hayati öneme sahiptir.

Ölçek, hastan?n kendi bildirimine veya ebeveyn bildirimine dayanarak, hastal???n günlük ya?am üzerindeki etkilerini dört ana kategoride (engellilik, rahats?zl?k, genel sa?l?k durumu ve eklem d??? bulgular) de?erlendirir. Uyarlama çal??mas?n?n spesifik amac? ise, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda kültürel ve dilsel e?de?erli?ini sa?layarak, uluslararas? çal??malarla kar??la?t?r?labilir güvenilir veriler elde etmektir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Bu ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, bir çocu?un kronik hastal??? nedeniyle ya?ad??? **fonksiyonel durum** ve fiziksel engellilik düzeyidir. CHAQ, esas olarak sekiz günlük aktivite alan?ndaki yetenekleri de?erlendirir: giyinme ve ki?isel bak?m, kalkma, yeme, yürüme, hijyen, uzanma, kavrama ve di?er aktiviteler.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, bu fonksiyonel alanlarda son bir haftada ya?anan zorluklar? belirleyerek bir Engellilik ?ndeksi (Disability Index) puan? üretir. Bu indeks, hastal???n ?iddeti ve aktivitesi ile yak?ndan ili?kilidir ve çocu?un ya?am kalitesinin önemli bir bile?enini olu?turur. Türkçe uyarlamada, hem CHAQ'?n fonksiyonel yönü hem de Child Health Questionnaire (CHQ)'nun daha geni? ya?am kalitesi (Quality of Life) boyutlar? ele al?nm??t?r.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, Özdo?an ve arkada?lar?n?n (2001) uyarlama çal??mas?nda ölçe?in geçerli?i detayl? olarak incelenmi?tir. Çal??mada, Türkçe CHAQ'?n **Psikometrik Özellikler** aç?s?ndan yüksek düzeyde geçerli oldu?u gösterilmi?tir.

Geçerlik çal??malar? kapsam?nda, ölçe?in bilinen klinik de?i?kenlerle (hastal?k aktivitesi, a?r?, doktorun global de?erlendirmesi) güçlü korelasyonlar gösterdi?i tespit edilmi?tir. Örne?in, artan hastal?k aktivitesi ile CHAQ Engellilik ?ndeksi puanlar? aras?nda anlaml? bir pozitif ili?ki bulunmu?tur (Yap? Geçerli?i). Bu durum, ölçe?in gerçekten de ölçmeyi amaçlad??? fonksiyonel k?s?tl?l??? ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Kaynakta güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, uyarlama çal??mas? Türkçe CHAQ'?n tatmin edici düzeyde güvenilir oldu?unu ortaya koymu?tur. Güvenirlik, iç tutarl?l?k (Cronbach's Alpha) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleriyle incelenmi?tir.

Çal??mada, CHAQ'?n alt ölçeklerinin iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach alfa de?erleri) genellikle 0.80'in üzerinde bulunmu?tur; bu da ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir. Ayr?ca, belirli bir zaman aral???yla tekrar uygulanan test-tekrar test analizlerinde de yüksek korelasyon katsay?lar? elde edilmi?, bu da ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verdi?ini kan?tlam??t?r.

Faktör Analizi

Özdo?an ve arkada?lar? taraf?ndan gerçekle?tirilen uyarlama çal??mas?nda, Türkçe CHAQ ve CHQ'nun faktör yap?lar? incelenmi?tir. CHAQ, genellikle tek bir ana faktör (Engellilik ?ndeksi) etraf?nda toplanan maddelerden olu?ur.

Uyarlama çal??mas?nda elde edilen faktör yap?s?, orijinal CHAQ'?n beklenen yap?sal özelliklerini büyük ölçüde do?rulam??t?r. Bu durum, ölçe?in Türkçe formunun da ?ngilizce orijinal formla ayn? teorik yap?y? temsil etti?ini ve kültürel farkl?l?klardan kaynaklanan önemli bir yap?sal kayma olmad???n? göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçme Arac?

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon) / Kendini Bildirim ve Ebeveyn Bildirimi

Format: 4 a?amal? Likert tipi derecelendirme (0 = zorluk yok, 1 = biraz zorluk, 2 = çok zorluk, 3 = yapam?yorum)

Language Available: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

Population Group: Kronik hastal?klara sahip çocuklar ve ergenler (Özellikle romatolojik hastalar)

Age Group: Genellikle 1 ila 18 ya? aras?

Population Details: Türkiye'deki çe?itli üniversite hastanelerinin Pediatrik Romatoloji kliniklerinde takip edilen J?A hastalar? üzerinde denenmi?tir.

Test Methodology: Görü?meye dayal? veya kendi kendine doldurulan anket format?nda uygulanabilir. Fonksiyonel alanlardaki zorluklar de?erlendirilir ve ek olarak a?r? ve global sa?l?k de?erlendirmeleri de içerir.

Anahtar Kelimeler

CHAQ, Fonksiyonel K?s?tl?l?k, Çocuk Sa?l???, Romatizma, Psikometri, Özdo?an, Klinik De?erlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi? (Orijinal referansta mevcut de?il)

Affiliation Email addresses: nozdogan@smatteo.pv.it (Sorumlu Yazar ?leti?imi)

Correspondence Address: Belirtilmemi? (Genellikle makalenin yay?nland??? kurum adresi kullan?l?r)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal versiyonu (CHAQ), genellikle akademik ve klinik ara?t?rmalarda kullan?m için belirli izinlere tabi olabilir. Türkçe **Uyarlama** çal??mas? 2001 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m? veya bireysel kullan?m? için güncel izin ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Huri Özdo?an veya yay?nc? kurulu? ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu çal??man?n orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: childhood-health-assessment-questionnaire-chaq-toad.pdf

Kaynaklar

Ozdogan, H. , Ruperto, N. , Kasapçopur, O. , Bakkaloglu, A. , Arisoy, N. , Ozen, S. ,U?urlu, U. ,Unsal E. , Melikoglu, M. (2001). The Turkish Version Of The Childhood Health Assessment Questionnaire (CHAQ) and The Child Health Questionnaire (CHQ). *Clinical and experimental rheumatology,19(*4).

Çocukluk Sa?l?k De?erlendirme Sistemi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Orijinal ölçek maddeleri, kaynak içerikte do?rudan sunulmam??t?r; ancak CHAQ, genellikle ?u sekiz temel fonksiyonel alan? kapsayan maddelerden olu?ur:

Giyinme ve Ki?isel Bak?m
Kalkma
Yeme
Yürüme
Hijyen
Uzanma
Kavrama
Di?er Günlük Aktiviteler

ARABPSYCHOLOGY.COM